

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Zavajanje

Današnje razmere zahtevajo od vseh, posebej pa še od delavskih strokovnih organizacij, vztrajnega dela, da so kos svoji malogi. Kajti vsak dan stavlja nove probleme, do katerih mora zavzemati tudi delavstvo svoje stališče in sicer po svojih strokovnih organizacijah. Te so dolžne sodelovati pri vsakem pokretu, ki gre za tem, da se pomaga delavstvu.

Toda sodelovanje pa ni brezpogojno. **Za sodelovanje mora biti tudi stvarjena možnost.** Zastopniki delavstva morajo imeti zavest, da so enakovrni z vsemi, ki sodelujejo pri raznih pokretnih. Zastopniki strokovnih organizacij se ne smejo siliti v take položaje, da bi s sodelovanjem dajali videz ali pa tudi dejansko priznavali izvršena dejstva, ki niso v skladu s koristmi delavstva, ki so zlasti v nasprotju z voljo organiziranega delavstva. Zlasti pa mora biti odstranjen občutek, da je delavstvo izven zakona. To so pogoji, katere mora vsak, ki želi, da sodeluje z njim organizirano delavstvo, upoštevati.

To mora upoštevati tudi sedanja uprava Delavske zbornice v Ljubljani. Ne bi se ž njó pečali, ko ne bi tega izzvala s svojim napadom na svobodne delavske strokovne organizacije.

V vabilu na protidraginjsko konferenco dne 19. septembra 1940 v dvorano delavske zbornice omenja med drugim, da se je taka konferenca že vršila 13. IX. 1940 in da »kljub važnosti dnevnega reda Jugoslovanska strokovna zveza in Strokovna komisija nista smatrali za potrebno, da se udeležita konference«. (Glej vabilo Delavske zbornice z dne 16. IX. 1940, št. 1443/4-40-3.)

Ta pripomba daje videz, kakor da bi omenjeni organizaciji ne vršili svoje dolžnosti. Pravimo videz. Dejansko je dobro znano njuno stališče napram vsem delavskim problemom, tudi napram draginji, merodajnim činiteljem bodisi potom pismenih vlog ali pa potom časopisja.

Uprava Delavske zbornice bi boljše napravila, da bi šla vase in premislila, zakaj ne moreta ž njó sodelovati JSZ in SK. Svetujemo ji, da naj vzame v roke zakon o zaščiti delavcev in naj natančno preštudira §§ 36., 45. in 51. tega zakona, pa bo ugotovila, da nima izmed 12 članov uprave 10 članov zakonitih pogojev, da bi mogli biti upravni odborniki. In vendar vodi upravni odbor gospodarstvo Delavske zbornice in je tudi njen predstavnik!

Svetujemo še, da pregleda člane »prosvetnega odseka« delavske zbornice. Pa bo zopet mogla ugotoviti, da nima niti eden pogojev, da bi mogel biti član tega odseka.

V sporu okoli sodelovanja smo tudi ugotovili, da se hvalijo toliko in toliko strokovnih organizacij se je udeležilo te ali one seje, te ali one konference. S tem hočejo dokazati, da gre večina delavstva z njimi. Ta okolščina dokazuje pa prav nasprotno. Da **hodi namreč dosledno pota meščanstva, ki namenoma in načrtoma razdvaja delavstvo in zavaja javnost.**

Za delavstvo in za vsakega poštenega človeka sta odločilni dve vprašanji: **Kdo naj predstavlja organizirano delavstvo in kdo delavstvo sploh?**

Običaj je bil tak in tudi zdrava pamet, pa tudi zakon sam določa, da zastopajo organizirano delavstvo napram javnosti in v vprašanjih, ki se tičejo celotnega delavstva, centrale posameznih strokovnih organizacij. Kdor hoče

Problem preskrbe prebivalstva z vsem potrebnim postaja vedno bolj pereč. Gre za cene življenjskim potrebščinam in za zadostno množino teh predmetov. Nekatere vrste blaga že primanjkujejo. Toda le po normalnih cenah. Kdor ima denar, dobi še vsega.

In v tem je ravno vprašanje preskrbe. Oblast se je sicer zganila in se trudi, da bi zajezila porast draginje in preprečila špekulacijo. Kar se tiče zadnje, je prišla veliko prepozno. kajti pobijanje špekulacije odnosno temeljita rešitev tega vprašanja ni v okolnosti, če bo mogla držati oblast v pravih mejah posamezne trgovce in druge faktorje, ki pridejo v poštev pri preskrbi prebivalstva s hrano, kajti pri teh gre za špekulacijo v malem, ampak v tem, da se prepreči špekulacija v velikem, da se prepreči špekulacija v tistih krogih, ki določajo cene na debelo in v obliki, ki je veljavna za vso državo. Tukaj pa ni zaenkrat pomoči. Kajti ti so svoje že spravili in so na varnem ter z užitek berejo poročila, kako je kaznovan ta in ta trgovec, mesar, pek itd. zaradi špekulacije. Da se razumemo. Strogost napram malim špekulantom je potrebna in na mestu, toda še potrebnejša in odločnejša pomena bi bila brezobzirna strogost napram velikim špekulantom.

Drugo vprašanje v borbi z draginjo je vprašanje cen najnujnejšim življenjskim potrebščinam. Dan za dnem slišimo zabavljanje na kmete, češ krompir je predrag, to in to je predrago. Za delovnega človeka je v resnici vse to predrago. Toda biti moramo pravični. Tudi kmet ima svoje potrebe in sicer nujne potrebe. Obledo, železo, usnje itd. mora zelo drago plačevati. Od kod naj dobi sredstva? Naravno, da od tega, kar pridelava. Letos ima za prodati večji del le krompir, nekateri tudi drva in mleko. Če se pritisnejo cene njegovim pridelkom preveč navzdol, nastane vprašanje, od kod naj dobi sredstva. Končno ima tudi kmet pravico zahtevati, da je za svoje delo vsaj približno pošteno plačan. Saj mora delati polovico leta od zore do mraka. Pravičnost zahteva za pošteno delo pošteno plačo.

govoriti z organiziranim delavstvom, se mora obrniti na centrale strokovnih organizacij. Seveda, če kdo ve, da mu centrale niso naklonjene, se jih izogne na ta način, da povabi čim več manjših organizacij, ki dejansko ne predstavljajo skoraj nič, na zunaj se pa vidi, da se je vabilu odzvalo »veliko« število strokovnih organizacij. Na ta »lim« ni šla nobena organizacija, ki je v sklopu JSZ. To moramo pribiti v čast našemu zavednemu članstvu.

Isto je z vprašanjem, kdo naj v javnosti zastopa delavstvo sploh. Moral bo priti na to, da je tudi v splošnem mogoče zastopati delavstvo le potom strokovnih organizacij. Samo kdor hoče nered ali kdor hoče delavstvo izrabljati, bo drugačnih misli.

Spor o sodelovanju pa ima še druge značilnosti. Pokazal je, kdo je resničen prijatelj delavstva, zlasti strokovnih organizacij. Pokazalo se je, da so ljudje, ki hočejo biti voditelji delavstva, le iskatelji samega sebe.

Strokovna organizacija zahteva podreditev in disciplino. Delavsko strokovno politiko morejo voditi le delav-

Ko tako govorimo, imamo v mislih tiste kmete, ki sami s svojo družino obdelujejo svoje posestvo. Drugače je seveda z veleposestvi in velikimi kmetijami.

Po našem je problem ravno v tem, kako spraviti v sklad zahtevo konsumentov po čim nižji ceni prehrane in zahtevo kmeta po pravični plači za svoje delo. Ravno ta problem dokazuje, kako slabo je urejeno kapitalistično gospodarstvo, ki ne gleda na celoto, ampak jo drobi. Ravno ta problem pa tudi dokazuje, da se ga more rešiti le v sklopu načrtnega gospodarstva.

Toda to načrtno gospodarstvo pri nas še ne obstoja, obstoja pa problem zahteve konsumentov po čim nižjih cenah kmečkih produktov in zahteve kmeta po pravični plači. **Obe zahtevi sta opravičeni in ju je treba upoštevati.** Z eno besedo: ta problem zahteva rešitev in ga ni mogoče več odlagati.

Kako se naj reši? V poštev pridejo trije faktorji, in sicer: **Zvišanje dohodkov konsumentov, znižanje cen za industrijske proizvode in izravnalne blagajne za cene kmečkih pridelkov.**

O zvišanju dohodkov konsumentov smo že toliko pisali, da je nepotrebno še nadalje o tem razpravljati.

Znižanje industrijskih produktov se seveda ne sme izvršiti v breme delavskih plač, ampak s pomočjo znižanja cen surovin. To spada pa v delokrog podjetnikov in države.

Kar se tiče izravnalnih blagajn, bi morala skrbeti za njihove dohodke država. V njo bi se stekali dohodki iz razne monopolne trgovine in kazni, ki jih morajo plačati razni špekulanti. Iz teh blagajn bi se doplačevala razlika pri cenah kmečkih pridelkov, in sicer med cenami, katere zmore večina konsumentov, in med cenami, ki so ugotovljene kot pravične za dobavljeno blago.

Da se pa more izvesti ta načrt, je pa potrebna preosnova celotnega gospodarstva. Vso nadzorstvo mora prevzeti država. Ona mora imeti evidenco nad dobavo in prodajo, zlasti pa mora imeti evidenco nad zalogami.

Vse zaloge brez izjeme se morajo popisati in vpeljati pravična uporaba

ske strokovne organizacije. Možno je, da se s to politiko v celoti ali pa v posameznih točkah posamezni član ne strinja. Vsak član ima dovolj možnosti, da uveljavi svoje mnenje v organizaciji. Toda, če ne uspe, ni opravičen, da vodi svojo lastno strokovno politiko v nasprotju s strokovno politiko organizacije. Mi smo pristaši jasnosti. Želeli bi, da bi v vseh strokovnih organizacijah vladala taka jasnost.

Ta spor pa dokazuje tudi pravilnost o našem stališču, da morajo voditi delavsko strokovno organizacijo le delavci. Pri organizacijah, v katere se natepejo razni doktorji, pravni referenti in več sličnih »prijateljev« in ki prevzamejo vodstvo, ne moremo govoriti o delavski strokovni politiki, ampak o politiki pod delavskim imenom, ki je v skladu z osebnimi koristmi in nameni voditeljev.

Naj bo komu ljubilo ali ne, mi bomo ostali neomajno pri svoji dosedanji brezkompromisni delavski liniji. Vsa zavajanja bodo šla preko naših članov brez vpliva na nje.

s tem, da se uvedejo karte. Le na ta način je mogoče uvesti čim pravičnejše razmere in tudi čim pravičnejše razdeliti bremena sedanjih dni. V ničemer ni namreč utemeljeno postopanje bogatih in premožnejših slojev, da so se založili celo prekomerno z vsemi mogočimi potrebščinami po nizkih cenah v škodo velikim množicam konsumentov iz delovnih slojev. Ti so dvakrat prizadeti. Zaradi prekomernega nakupa je bila prehitro izčrpana zaloga predmetov, ki jih sedaj primanjkuje, vrhu tega je ta nakup povzročil prekomeren dvig cen.

Da se to izvede, morajo biti pritegnjeni k sodelovanju tudi konsumenti iz vseh vrst slojev, tudi iz delovnih. K vsemu temu se mora pridružiti visoko moralen državni aparat, ki bo brezkompromisno vršil svojo nalogo.

Družba - bodočnosti

Človek, po naravi teži po boljšem, udobnejšem življenju. Ob tej težnji pa pride v nasprotje s svojim bližnjim. Zakaj?

Ali imajo prihajajoči rodovi pravico do zemlje in njenih sadov, katere je že vsa razdeljena med prednike? Ali so prihajajoči rodovi le robotniki, ali niso tudi lastniki te zemlje? Po božji volji da, v resnici ne. V tem je začetek nasprotja. — Pojem o lastnini temelji na zmoti.

Razdelitev sadov zemlje je v nasprotju s krščansko moraljo. Recimo: kdor ima dovolj denarja, si nakupi pšenice za leto dni ob novini, ko je najcenejša. Nasprotno delavec — dni nar si jo bo preskrbel sproti tedensko ali dnevno, kolikor pač bo imel za službo. Ves povisek cen dejansko plača oni, ki najmanj zmore. Dalje: če se le malo pogledimo, pa se nam vsiljuje vprašanje ali je sploh zemljiška renta opravičena? Ali ni utemeljeno v božji volji, da smo na tem svetu le upravitelji? Ali ne čutimo, da je po borzi najavljena cena po ponudbi in povpraševanju dejansko nemoralna, nekrščanska? Danes je lov n. pr. za parcelami. Parcela, ki je bila pred 10 leti na ponudbo po 5 din meter, je danes po 50 din. Kakšno delo je opravil prejšnji lastnik, da si toliko zboljša življenjski pogoj? Ali naj utemelji to z obrestmi? Ali so brezdelni dohodki v soglasju z moraljo? Ali niso brezdelni dohodki velik krivec današnje družabne krize vsega človeštva? Lani leto sem plačal krompir pri kmetu 90 par za kg — tri mesece nato je bil isti krompir po 250 din. To razliko ni mogoče utemeljiti prav z nobeno moraljo, najmanj pa s krščansko. »V potu svojega obraza si boš služil svoj kruh.« Cena je tedaj utemeljena v delu — ne pa v »slučaju« možnosti zlorabe zadrege svojega bližnjega. Vir dohodkov mora biti le z dela, duševnega ali telesnega. Delavec ne sme biti borzno blago, ampak božja stvar z vso pravico do dela in odgovarjajočega plačila. Popolno pravico ima do svojega zaslužka, da ga porabi ali delno prihrani. Dedno pravico je omejiti le na nedoletne lastne otroke. Pohlep po kopičenju bi se s tem omejil, ker ne bi imel smisla.

Kapital se bi po evoliucijskem potu — podružabil in spravil v tirnice, ki bi šle v korist občestva.

Strokovna poročila—

Borba tekstilnega delavstva

Druge konferenca o pomoči tekstilnemu delavstvu

Pretekli petek, dne 20. septembra 1940, se je vršila na banski upravi druga konferenca o pomoči tekstilnemu delavstvu.

Te konference so se udeležili zastopniki delojemalcev in delodajalcev ter zastopnik OUZD-ja v Ljubljani. Poleg nadaljnje izgradnje podpornega fonda se je na konferenci obravnavalo tudi vprašanje neokrnjenih dajatev od strani OUZD-ja in javne borze dela tistim delavcem, ki imajo zaradi skrajšanja delovnega časa nižje dohodke. V takih primerih prijavijo namreč delodajalci svoje delavstvo v nižje mezdne razrede, kar ima za posledico tudi nižje dajatve v primeru bolezni ali brezposelnosti.

Delavska delegacija je stavila predlog, da naj bi v primeru skrajšanja delovnega časa ostalo delavstvo v dosedanjih mezdni razredih, razliko na prispevkih pa naj bi nosila podjetja. Zastopnik OUZD-ja g. Baš je izjavil, da ne bi bil OUZD proti taki rešitvi, ki bi pa veljala le za primer obolenja, ne bi pa veljala za primer obratne nezdge. V tem pogledu bi bil potreben dogovor s SUZOR-jem v Zagrebu.

Zastopnik Zveze tekstilnih delodajalcev g. Kavčič se je protivil predlogu, zlasti ker ne bi imel tak ukrep zakonske moči, zaradi česar ne bi mogli prisiliti delodajalce, da bi plačevali razliko. Bolje bi bilo, da bi se plačevala ta razlika iz podpornega fonda, ki je na vidiku. Poleg tega je

nevarnost, da bi bila podjetja za to razliko tudi davčno obremenjena.

S tem je prišel na vrsto razgovor o podpornem fondu. Delavska delegacija je opozarjala, da je ustanovitev takega fonda nujno potrebna, ker živi tekstilno delavstvo v zelo težkih razmerah.

Zastopnika Zveze tekstilnih delodajalcev sta izjavila, da sta o tem informirala tudi g. bana, ki je obljubil 1 milijon dinarjev za podporo.

Zastopniki delavcev so stali na stališču, da se naj bi v ta namen uporabila tudi sredstva iz bednostnega sklada, ki so namenjena ali vsaj bila so namenjena ob njegovi ustanovitvi za take namene.

Končno se je konferenca glede podpornega sklada zedinila na naslednja načela: Podporni fond bo obvezen za vsa podjetja. Zaradi tega naj ga potrdi banska uprava. Fond upravlja odbor, ki bo sestavljen iz zastopnikov delavcev in podjetnikov, nadzorstvo ima banska uprava. Poleg tega naj se sestavi paritetni odbor, ki bo izdelal osnutek pravilnika. Ta odbor ima tri člane: enega zastopnika iz delodajalske, enega iz delojemalske strani in zastopnika banske uprave. Po sestavi tega pravilnika se vrši ponovna konferenca o podpornem skladu.

Vsa ostala vprašanja se bodo rešila na prihodnji konferenci, ki se skliče v najkrajšem času.

Gibanje tekstilnega delavstva

Maribor

Razmere, v katerih se je danes znašlo tekstilno delavstvo, so vedno neznošnejše. Zaradi pomanjkanja surovin je začela mariborska industrija skrajševati delovni čas in zmanjševati stavež delavstva. K temu se je pridružila še druginja: Ni čudno, da zre delavstvo s strahom v bodočnost.

Vse te okoliščine so prisilile tekstilno delavstvo, da je začelo razmišljati. Iz tega razloga so se izvršila v večjih mariborskih obratih protestna zborovanja, na katerih je delavstvo stavilo na podjetja in oblasti svoje zahteve v obliki resolucij.

V sklop teh zborovanj spada tudi sestanek delavstva v podjetju Doctor in drug, ki se je vršil v soboto 14. IX. ob 9 dopoldne v dvorani Grmek v Studencih. Sestanek je bil sicer zelo dobro obiskan, vendar pa bi morala biti še večja udeležba že glede na razmere, v katerih se nahaja tekstilno delavstvo.

Sestanek je prišel in vodil tovariš predsednik ekspoziture. Prvi pa je poročal strokovni tajnik tovariš **Janez Pestotnik**. V svojem ognjevitom in stvarnem govoru je obrazložil vzroke današnje krize v tekstilnih tovarnah. Vendar pa ti vzroki ne opravičujejo postopanja podjetij, ki prekladajo glavno breme na delavstvo. Tekstilno delavstvo je v času dobre konjunktore doprineslo k ogromnim dobičkom, ki jih je tekstilna industrija imela v zadnjih letih. Zato je delavstvo opravičeno, da bi prejemale od teh dobičkov v teh težkih časih nekaj nazaj. Prav tako nimajo podjetniki pravice, da razstavljajo stroje in se hočejo preseliti v južne pokrajine naše države, zlasti še, ker je delavstvo zaradi svojih nezadostnih plač največ doprineslo k povečanju obratov mariborske tekstilne industrije. Zato bi moralo imeti na teh strojih vsaj take pravice kakor jih imajo podjetja. Iz tega vzroka odločno protestira, da bi se stroji demontirali in spravljali v druge kraje.

Glede narastajoče druginje pa je čisto dokazano, da je v glavnem krivda v tem, ker niso bili pravočasno ukrepani koraki, ki bi zatrli prikrivanje in špekulacije z življenjskimi potrebščinami.

Zaradi tega je splošna delavska zahteva, da se izvedejo zadostni in energični ukrepi, da se napravi red v trgovini z najnujnejšimi potrebščinami.

Temu primerno so bile sprejete tudi resolucije, katerih ena je naslovljena na podjetje, druga pa na mestno poglavarstvo. (Resolucije so bile priobčene že v Delavski pravici v šte. 38.)

Tovariš Kores je v svojem govoru

opozarjal, da nosi prav za prav največji del krivde delavstvo, ker se vsa zadnja leta ni dovolj zavedalo, da je delavska skupnost nujna potreba. N šestokrat so strokovne organizacije vabile tekstilno delavstvo na sestanke in v organizacije. Večina delavstva se je k takim vabilom vsa leta samo posmehovala. Le malo je bilo število vztrajnih in odločnih borcev, ki so morali doprinesati žrtve za ostalo nezavedno delavstvo. Zastonj lahko delavstvo pričakuje kakšne uspešne rešitve, če ne bo samo složno in odločno sodelovalo v borbi za pravice celokupnega delavskega stanu.

Tovariš Majer je prečital zborovalcem resolucije, katere je delavstvo soglasno sprejelo.

K besedi se je oglasil tudi zastopnik splošne delavske zveze, ki je pojasnil, zakaj oni nočejo v medstrokovne odbore in zakaj pri razpravah, ki jih sklicuje DZ, ne sodelujejo. Iz pojasnila je razvidno, da z »Jugoraso«, katerega sestavni del je v Sloveniji ZZZ, ne morejo sodelovati, ker se isti ne morejo smatrati za resnično delavsko organizacijo. Ravno tako pa tudi ne priznajo zakonitosti sedanji upravi DZ.

Ob koncu je tovariš Pestotnik še pojasnil, da je pač JSZ tista, ki ima največ vzrokov, da vodi borbo proti ZZZ in ne priznava današnje uprave DZ, ker je ista protizakonito postavljena. Vendar pa smatramo, da v resnih trenutkih, v katerih se nahaja delavstvo, ne more biti vzroka, da ne sodelujemo pri raznih razpravah, ki so izrazito strokovnega značaja.

Sestanek se je v najlepšem redu zaključil in je bilo s tem dokazano, da je delavstvo, koder ga zastopa JSZ, disciplinirano in dovolj zavedno.

Kočevje

V tekstilni tovarni »Tekstilana d. d.« v Kočevju že več let vladajo izredno težke razmere za delavstvo. V letih, ko je bila tekstilna industrija v polnem razmahu, je delavstvo v Kočevju počivalo. Pred leti je tovarna pogorela, zaradi česar je ostalo delavstvo brez dela, nekateri so si pa iskali služka v drugih tovarnah. Tisti, kateri so ostali, so v letih polne konjunktore živodarili. V tem pravcu so se ravnale tudi delavske plače. V splošnem je bilo tekstilno delavstvo slabo plačano, delavci v tej tovarni pa so dobivali še slabše plače. JSZ je že pred leti skušala delavstvo organizirati, vendar se to ni posrečilo zaradi izrednih razmer v tovarni. Tekom letošnjega leta se je v veliki večini, posebno pa zadnji čas, delavstvo organiziralo v JSZ. Pretekli teden je delavstvo potom orga-

nizacije stavilo vodstvu podjetja zahteve za zvišanje plač. V nedeljo 22. septembra pa se je v Kočevju vršil sestanek, katerega se je udeležil tovariš Pestotnik iz Ljubljane. V izvajanju je poudaril potrebo po organizaciji, potrebo delavskih sestankov, na katerih daje delavstvo poudarska svojim upravičnim zahtevam. Kajti od zavednosti delavstva je v veliki meri odvisen uspeh meznega gibanja. Nadalje je poročal o akciji, ki so jo pokrenile strokovne organizacije za izboljšanje položaja tekstilnega delavstva. Istotako je omenil akcijo za sklenitev kolektivne pogodbe. Za uspešen zaključek

Zahtevamo enakopravnost Slovenije

Znamo je, da je tovarna »Jugobruna« v Kranju predčasno prejela 34 vagonov bombaža (katerega pa ne sme predelati za svoje tkanine). Delavski zaupniki so že večkrat posredovali pri vodstvu podjetja, kaj se namerava s tem bombažem. V tej tovarni se namreč dela samo tri dni v tednu. Podjetje je venomer izjavljalo, da pričakuje tako imenovanih »uputnic« od odbora za razdeljevanje surovin. Pred časom so pa uputnice prišle, toda ne, da se bombaž sme predelati za domačo tkalnico, pač pa da se mora bombaževa preja odposlati v Novi Sad itd. Tako proti nevarnosti, da bo delavstvo tovarne »Jugobruna« ostalo brez dela.

Delavski zaupniki so storili takoj vse potrebne korake pri inspekciji dela, pri g. banu, kakor tudi pri ostalih faktorjih, da se nevarnost popolne ustavitve tovarne prepreči. Obljubljeno je bilo, da se bo vse potrebno pokrenilo. Poleg tega so delavski zaupniki preteklo soboto brzojavno obvestili »Odbor za dodeljevanje surovin« v Belgradu, ki je ravno ta dan zasedal, da se tovarna »Jugobruna« v Kranju pri delitvi upošteva, ker sicer proti nevarnosti, da bo tovarna morala ustaviti obrat. Spodaj navajamo članek, katerega je prinesla belgrajska »Politika«. Iz tega je videti, da ni pravilnega reda pri podeljevanju bombaža. Delavstvo ve, katere tovarna v Kranju ima ta bombaž. Tudi v tem pogledu

take akcije je potrebna močna organizacija.

Kočevsko tekstilno delavstvo je stopilo v borbo za izboljšanje svojih plač. Zadeva je resna. Zavedati pa se mora vsak posamezen delavec, da je do tega koraka popolnoma upravičen. Zato je potrebno, da se med delavstvom pokaže še več skupnosti in odločnosti.

Zaupajte sebi in svoji moči, katero ste si pridobili s svojo skupnostjo v strokovni organizaciji. Ko vas bo pa klicala organizacija na zopetni sestanek, izvršite vsak svojo dolžnost in se udeležite sestanka vsi.

Čigavih je 10 vagonov bombaža?

Belgrajska »Politika« je pretekli petek objavila iz Banja Luke vest, da so organi finančne kontrole v skladišču samostana trapistov v Delibašinem selu našli preko 10 vagonov bombaža, pri čemer je preiskava ugotovila, da je ta bombaž last tekstilne tvornice v Trzinu, zaradi česar organi finančne kontrole poizvedujejo, zakaj je trziška tvornica vskladiščila ta bombaž v samostanu. Na to vest je bombažna predilnica in tkalnica v Trzinu poslala »Politiki« popravek, ki ga je »Politika« objavila v številki od 8. t. m. Popravek se glasi: Kot edina tekstilna tvornica v Trzinu vas prosimo, da priobčite popravek v tem smislu, da naše podjetje ni v nobeni zvezi z omenjeno preiskavo in da bombaž, najden v samostanu, ne pripada in ni nikdar pripadel naši tvornici, ki nikoli ni imela in tudi sedaj nima niti neposredno ali posredno kakršne koli zaloge bombaža, preje ali tkanin v tem samostanu.

Nova uredba o minimalnih mezdah

Dne 9. septembra t. l. je izšla ministrska uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodništvu in je stopila v veljavo 11. septembra 1940, to je z dnem razglasitve v »Službenih novinah«.

Kaj obsega nova uredba?

1. Osnovna mezda znaša za pomožno osebo po din 4.— na delovno uro. Nova osnovna mezda stopi v veljavo v 15 dneh po njeni razglasitvi v »Službenih novinah«. Torej 26. septembra 1940. (Čl. 1., prej čl. 1.)

2. Minimalne mezde, ki se določijo prvič po tej uredbi, veljajo od dne njih razglasitve v »Službenih novinah« ali v »Uradnem listu« banske uprave, in sicer dokler jih ban oziroma upravnik mesta Belgrada ne izpremeni.

Novo določene minimalne mezde, to je minimalne mezde, ki bi izpreminjale sedanje mezde, katere bo določil ban prvič na podlagi nove uredbe, stopijo v veljavo v 15 dneh po njih razglasitvi. Po stari uredbi so stopile v veljavo v 60 dneh po njih razglasitvi. (Čl. 2., prej čl. 6.)

3. Kolektivna pogodba se mora napraviti v štirih enakomernih primerkih. En primerek obdrži delodajalec, enega profesionalna organizacija, enega mora poslati delodajalec v 10 dneh od sklenitve pristojni banski upravi oziroma inšpekciji dela odnosno rudarskemu glavarstvu zaradi registracije, četrti primerek pa »Socialnemu arhivu« v Belgradu. (Čl. 3., prej čl. 10.)

4. Vse denarne kazni, izrečene po tej uredbi, se stekajo v sklad za podpiranje siromašnih delavcev in njihovih rodbin. Sredstva tega sklada se uporabljajo za prehrano otrok siromašnih delavcev in njihovo pošiljanje v letovišča ter dnevna zavetišča, za dajanje enkratne podpore siromašnim onemoglim delavcem, kakor tudi za druge oblike podpiranja siromašnih delavcev in njihov rodbin. (Čl. 4., prej čl. 30.)

Kaj sledi iz teh določil?

Ban more že s 26. septembrom t. l. izdati nove minimalne mezde, ki bodo stopile v veljavo z razglasitvijo v »Uradnem listu« dravske banovine.

Ker ima vsak ban pravico, da določi novo minimalno mezdo ali za 10% nižjo ali pa za 50% višjo od osnovne minimalne mezde, bo mogla znašati nova minimalna mezda od din 3.60 do din 6.—. K temu vprašanju mora zavzeti tudi delavstvo svoje stališče in ga tudi je po svojih svobodnih strokovnih organizacijah z vlogo z dne 21. septembra 1940 na g. bana.

V tej vlozi so postavile za določitev minimalnih mezd naslednje zahteve: 1. Minimalna mezda za podjetja, ki so bila v uredbi o minimalni mezdi z dne 1. avgusta 1937 uvrščena v kategorijo a in b, bodi 6 din, za ostala pa 5 din na uro.

2. Odpade naj izjema za podjetja, ki so naštet v čl. 3. navedene uredbe. Kakor znano, je bila določena za nekatera podjetja nižja minimalna mezda kakor za druga tovrstna podjetja. Ta izjema pa ni utemeljena v naravi podjetja. Vrh tega je ta izjema vplivala kvarno na položaj delavstva v sorodnih podjetjih. Istotako je odprla pot za izkoriščanje delavstva v podjetjih samih, ki so bila deležna izjemnega določila odredbe. Zaradi tega naj ta izjema vnaprej brezpogojno odpade.

3. Istotako naj se v novi odredbi ukine čl. 4. odredbe z dne 1. avgusta 1937, tako da bodo prišla vsa podjetja pod odredbo o minimalni mezdi. S tem bo tudi ustvarjen enotnejši gospodarski položaj delavstva.

4. Nova odredba o minimalni mezdi naj stopi v veljavo vsaj s 1. oktobrom 1940.

Upamo, da bodo predlogi svobodnih strokovnih organizacij sprejeti v celoti.

Vsem odborikom naših skupin!

Centrala je odposlala Okrožnico šte. 9. Nujno potrebno je, da ima vsak odbor takoj redno sejo in da resno razpravlja o vsebini okrožnice; da naredi sklepe in da iste z vso resnostjo tudi izpelje. O vsem tem je treba poslati centrali točen odgovor. Ako bodo vsi odbori storili svojo dolžnost do članstva in centrale, uspehi ne bodo izostali.

Centrala JSZ.

Konsumenti in draginja

Sedanja draginja povzroča konsumentom velike težave in je zajela vse plasti naroda. Da bi se dosegla od pomoč, so poslale organizacije in društva: Akcijski odbor organizacij drž. in samoupravnih uslužbencev, delavcev in upokojujencev; Društvo stanovaljskih najemnikov; Društvo brezposelnih profesorjev; Jugoslovansko novinarsko združenje; Jugoslovanska ženska zveza; Krščanska ženska zveza; Zveza gospodinj; Zveza društev privatnih nameštencev; Narodna strokovna zveza; Jugoslovanska strokovna zveza; Zveza združenih delavcev; Strojkovna komisija za Slovenijo in Savez grafičnih radnikov dne 18. septembra 1940 na bansko upravo v Ljubljani naslednjo spomenico:

Neznosna draginja, ki zlasti pri nas neovirano narašča in je dosegla že tako višino, da povzroča v večini družin obup in strah pred bodočnostjo, terja od nas, da sporočimo merodajnim oblastem naslednje naše predloge, ki bi stanje izboljšali:

I. Država naj takoj s sodelovanjem zadrug in organizacij delavcev, nameštencev in upokojujencev organizira prehrano in celotno preskrbo prebivalstva.

II. Zahtevamo takojšnje maksimiranje cen vsem življenjskim potrebščinam. Cene morajo biti v razmerju z dohodki prebivalstva. Vsakemu povzrajanju cen mora slediti povišanje dohodkov.

III. Iz trgovine naj se izločijo prekupčevalci in verižniki. Proti spekulantom naj se postopa po zakonu na način kot v Hrvatski banovini: pregledajo naj se zaloge v skladiščih, trgovinah in tudi pri privatnikih. Pri teh naj se določi primerna količina živila na osebo, ostalo pa odkupi.

IV. Pospešijo in poglobijo naj se gospodarski stiki z vsemi državami, ki nam morejo nuditi življenjske potrebščine, ki nam jih primanjkuje zaradi vojne na zapadu.

V. Ugovarjamo proti načinu, kakor je razdelila občina ljubljanska rezervno hrano in najodločneje zahtevamo, da preneha dosedanja praksa preskrbe živila na ta način, da jih dobijo samo nekateri po ugodni ceni, dočim morajo drugi plačevati današnje ogromne tržne cene.

S to spomenico ugotavljamo nujnost hitre pomoči in organizacije preskrbe življenjskih potrebščin, da se olajša beda in ogrožen obstoj družine in onemogočita brezvestna spekulacija in verižništvo.

Važna anketa za ukrepe proti draginji in spekulantom

Trbovlje, 18. sept. 1940.

Zaradi občutnega porasta draginje, zlasti v industrijskih krajih, v katerih je najbolj prizadeto delovno ljudstvo, in zaradi protesta revnih ljudi na ob-

čine, je župan naše občine g. Klenovšek sklical 17. t. m. anketo županov Zagorja, Hrastnika, Sv. Krištof in Rajhenburg. Na anketo so bili vabljeni tudi zastopniki strokovnih organizacij in zastopniki bratovskih skladnic.

Namen ankete je bil, da se podvzamejo ukrepi, kako od pomoči najbolj bednim staro- in novo upokojenim rudarjem, kakor tudi, kako zavezati prekomerno navijanje cen raznih spekulativ. Vsestransko je bilo ugotovljeno, da so sedanje cene življenjskim potrebščinam porastle na tako višino, da grozi zlasti upokojujencem glad. Ugotovljeno je bilo, da upokojujenci že 10 mesecev prosijo za povišanje pokojnin in je bil ves dosedanj truda zaman na vseh merodajnih mestih. Ugotovljeno je bilo tudi, da je uredba, potom katere so bili postavljeni protidraginjski odbori, absolutno neodgovarjajoča, ker nimajo ti odbori nikake možnosti podvzeti korake proti navijalcem cen. Po vsestranskem razmotrivanju je bil od zastopnikov, ki so zastopali nad 40.000 prebivalcev teh občin, napravljen sledeči sklep:

Kraljevsko bansko upravo bo poselila deputacija županov in drugih zastopnikov ter zaprosila g. bana, da se sedanji protidraginjski odbori razveljavijo. Z novo uredbo naj se postavijo drugi in leteče kontrole, katere bodo imele pravico spekulantom blago zapleniti in navijalce izročiti oblastem v nadaljnje postopanje. Vse cene: na debelo, v prodaji na drobno in nakupu naj se maksimirajo. Uvedejo naj se karte za vse življenjske potrebščine. Le na ta način ne bo premožnejšim mogoče delati zalog v spekulativne namene.

Da bo omogočeno zvišanje draginjskih doklad upokojujencem, je potrebno, da se spremeni uredba o centralnem sanacijskem fondu bratovskih skladnic na ta način, da bodo mogle bratovske skladnice dobiti denar iz tega fonda za pokritje doklad upokojujencem, zlasti ljubljanska bratovska skladnica, ki je pasivna.

Deputaciji je bilo naročeno, da zaprosi g. bana, da izda uredbo proti navijalcem cen v isti obliki kot jo je izdal ban Hrvatske banovine. Vse dosedanje uredbe od strani naše banovine nimajo možnosti za učinkovit nastop proti verižnikom, kateri bogate na račun revnega prebivalstva naše banovine. Zastopniki teh industrijskih občin in zastopniki delavskih organizacij so na anketi ugotovili, da je nujno, da dobe te občine potreben kredit za nakup živila in to pravočasno, dokler je živje mogoče še dobiti. Župani so poudarjali, ako se ne storijo koraki za omiljenje sedanjega stanja, da bodo prisiljeni svoja mesta odložiti, kajti ljudstvo stalno prosi in protestira pri njih, zakaj se temu krivičnemu stanju ne odpomore. Župani pa nimajo potom dosedanjih uredb možnosti, da bi kaj ukrenili.

vzdrževanje in uspešno delovanje teh ustanov.

Zaradi navedenih činjenic bi bilo najprej potrebno upostaviti oziroma normalizirati razmere pri delavskih socialnih ustanovah, kar bi delavstvu vrnilo zaupanje, vero v zakon in v oblast.

Svobodne delavske strokovne organizacije so pripravljene na sodelovanje z vsemi činitelji v pogledu izboljšanja sedanjih izredno težkih razmer, toda le pod pogojem, da se jih od strani oblasti prizna kot enakopravne in jim da možnost, da bodo mogle v svojih delavskih socialnih ustanovah, kakor tudi ostalih javnih akcijah konstruktivno delati za dobrobit slovenskega delavstva.

Posebej naj še naglasimo, da so naše strokovne organizacije pri svojem, zlasti v sedanjih razmerah izredno važnem socialno političnem delu, s prepovedjo zborovanj in sestankov brez stvarnih potreb in utemeljitev, močno ovirane, kar pomeni skoro toliko, kakor preprečevanje njihovih po statutih določenih funkcij. Zaradi tega ima delavstvo veliko škodo, delodajalci pa koristi. Tako stanje močno ovira strokovnim organizacijam zakonito in

konstruktivno delo ter pospešuje razne podtalne destruktivne podvige. — Delavstvo mora biti enakopravno in svobodno pri vseh podvigih, ki jih vodi po svojih strokovnih organizacijah, te bodo pa prevzele odgovornost za njihov pravi potek.

Svobodne strokovne organizacije so tedaj pod gornjimi pogoji vsak čas

pripravljene na sodelovanje v raznih tako osrednjih, kakor krajevnih odborih, ki naj se ustanove po potrebi za pobijanje draginje. Le odbori, v katerih bodo sodelovali vsi predstavniki delavskih strokovnih organizacij, bodo kos težki nalogi, katero si je v pogledu pobijanja draginje zamislila kraljevska banska uprava.

Do naših krajev

Domžale

V nedeljo 29. t. m. bo imela skupina oblačilnega delavstva v Domžalah članski sestanek v Društvenem domu ob 9 dopoldne. Vse člane vabimo, da se sestanka polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

Duplica

V tovarni Remec & Co. razmere še sedaj niso urejene. Podjetje vedno poudarja, koliko je že storilo za izboljšanje delavskega položaja. Vse ugodnosti pa obljublja še posebej »pridnim« delavcem. No, položaj pa tako izboljšuje, da ukinja akorde, da določa urne plače diktatorično in v nasprotju z dosedanjimi plačami. Kako zgleda ta način izboljšanja položaja delavstva, dokazuje naslednja statistika: Dne 11. avgusta 1940 so bile naslednje povprečne plače: ženske po 2 din na uro — 78 oseb; od 2—2.25 din — 44 oseb; od 2.25—2.50 din — 26 oseb; od 2.50—3 din — dve osebi; nad 3 din ena oseba. — Moški: po 2 din — 30 oseb; od 2—3 din — 85 oseb; od 3—4 din — 74 oseb; od 4—5 din — 24 oseb; od 5—6 din — tri osebe; od 6—7 din tri osebe. Nič kaj prijetna slika. — Novost je tudi to, da podjetje kar naenkrat moč več poznati delavskih strokovnih organizacij. Na njihove vloge za razgovore trdi, da me ve, o čem bi se naj razgovarjalo, češ niti obratni zaupniki niti delavci nam niso ničesar predložili. Čudne metode od ljudi, ki se sklicujejo na socialne papeške okrožnice. — Stanje v podjetju Remec & Co. dokazuje, da se bo moralo delavstvo pripraviti na trd in odločen boj.

Škofja Loka

Zadruga »Delavski dom« ustanovljena. — Po zgledu tovarišev iz drugih okrajev smo se tudi pri nas vrgli na zadržno polje ter smo ustanovili zadrugo, katere namen je zgraditi dom ter pospeševati gospodarske koristi svojih članov. Kako in kaj bo zadruga delovala, je težko prerokovati, toda če bodo zadrugniki agilni ter bo delavstvo podprlo mlade zadrugnike, bo zadruga tudi lahko izvršila svoj namen, za kar se je ustanovila.

Zadruga je že sodnijsko registrirana ter se je včlanila v Zadržno zvezo v Ljubljani. Pristopnina stane 10 din, delež pa 50 din, katerih pa lahko vplača posameznik tudi več, ako ga odbor sprejme. Zelimo in upamo, da se bo zadruga lepo razvijala ter bo vsak po svojih močeh pripomogel do lepšega razcveta.

Naš kraj rabi dom, v katerem bi delavstvo našega okraja črpalo svojo kulturo in sploh izobrazbo in pa dom,

Popravi!

V zadnji številki »Delavske pravice« v članku »Draginja raste v nedogled«, se nam je vrnilo nekaj napak, in sicer:

V prvi in drugi koloni se morajo podatki o razvoju indeksnih števil indeksa Narodne banke glasiti:

1939 avgust	76.8
1939 september	76.6
1939 oktober	80.1
1939 november	86.8
1939 december	90.9
1940 januar	93.5
1940 februar	94.9
1940 marec	98.5
1940 april	102.4
1940 maj	102.8
1940 junij	105.8
1940 julij	108.5
1940 avgust	121.2

V tretji koloni tretji odstavek je pravilno 1939 in ne 1930.

V tretji koloni je odstavek, ki se začne z besedo: »Pri obleki... in konča »oziroma 34.74% povsem odveč in ga je črtati v celoti.

Napaka je tudi v podnaslovu »Razvoj...« mesto iz mora biti in.

kjer bi otroci staršev, ki so odtrgani od doma ter morajo delati po tovarnah, dobili nekako zavetišče in oskrbo. Nešteto socialnih reči čaka rešitve, toda rešili jih bomo samo z delom. Naša zadruga »Delavski dom« ni naperjena proti nikomur in ne proti nobenemu društvu, ker ima zadruga velik socialen pomen za naš kraj ter je ustvarjena samo za nas. Hočemo, da ustvarimo nekaj, česar meščanstvo zanemara. Ne mislimo ustvariti nekaj kar preko moči, ampak počasi in gotovo: zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača.

Motorni oddlek. Vprašanje motornega oddelka v tovarni »Sešir« se vleče že precej časa. Mraz je tu, pa še ni nobene dobre volje, da bi se vsaj okna in vrata uredila. Upamo, da se bo kaj ukrenilo, da ne bo šla zima mimo kot lani.

V nedeljo 29. septembra bo sestanek delavstva iz škofjeloške predilnice v gostilni Plevna ob pol 10 uri dopoldne. Ker je sestanek važen posebno v tem času, naj se ga udeležijo vsi tovariši in tovarišice. Na svidenje!

Trbovlje

Najvišje cene življenjskih potrebščin so pri nas. Pri pregledu cen v naši banovini smo ugotovili, da so najvišje pri nas. Pri splošnem nakupu normalne potrošnje tričlanske družine rabimo pri nas mesečno 1600 din. Očetov zaslužek kot rudarja pa je znašal na minimalni mezdi 1200 din, čemur sledi primanjkljaj kar 400 din. Kako pa živijo veččlanske družine, katerih zaslužek je isti, si lahko napravi sliko vsak sam. — Pri sedanji draginji in sedanjih plačah grozi delavstvu lakota, kar povzroča oslabele delavčeve fizične sile. To se opazi pri mnogih, zlasti jamskih delavcih, ker ne morejo napraviti potrebne storitve, kar je vzrok padanju produkcije in nedosegljivih akordnih zaslužkov. — Nujno je potrebno delavstvu zvišati mezde, katere ne znašajo v nižjih kategorijah še predpisane minimalne mezde. Prvo je potrebno, da je delavec sit, potem se od njega lahko zahteva storitev. To pa je za podjetje tudi dobiček, če se produkcija premoga viša. Sedanje plače ne odgovarjajo več za potrebe življenja, kaj šele za rudarsko trpljenje.

Seja Strokovne zveze rudarjev v Trbovljah

V soboto 21. septembra se je v Trbovljah v prostorih krajevnih skupine rudarjev JSZ vršila seja Strokovne zveze rudarjev JSZ.

Seje so se udeležili vsi odborniki zveze, pa tudi zastopniki krajevnih skupin Zagorja, Trbovelj, Hrastnika in Hude jame. Centralo je zastopal tajnik tov. Rozman. Sejo je vodil tovariš Križnik Filip.

Na seji se je podrobno obravnavalo položaj rudarskega delavstva v pogledu draginje, pogodbe, akordnih postavk itd. Poleg tega se je poročalo o ponovni akciji JSZ, da bi ministrstvo za gozdove in rudnike sklicalo anketo zaradi zvišanja pokojnin rudarskim upokojujencem. Tov. Ustar iz Zagorja pa je podal poročilo o seji Glavne bratovske skladnice v Ljubljani, ki je enako razpravljala o tem, kako bi se omilil neznosen položaj upokojujencev.

Poleg tega je zastopnik JSZ poročal tudi o vsem ostalem delu JSZ, kar so navzoči z zadovoljstvom vzeli na znanje.

Strokovna zveza rudarjev JSZ postaja vedno bolj aktivna in delavna, kar je pa najbolj važno, vodijo vso delo v pogledu akcij in iniciative rudarji sami. Le tam je namreč zdravje in pravo delo ter izboljšanje delavskih razmer, kjer to delo vrše delavci sami. Zato v tem pravcu kar pridno naprej.

Stahovica

Članski sestanek naše krajevne skupine lesnega delavstva bo v nedeljo 29. t. m. ob pol 3 popoldne v prostori gostilne Prodink v Stahovici. Na dnevnem redu bodo važna poročila glede na novo uredbo o minimalnih mezdah. Zato vsi na sestanek. Odbor.

Domžale

Skupina oblačilnega delavstva v Domžalah poroča, da sta se 9. IX. 1940 poročila Leopold Burja, blagajnik in agilni član naše skupine in tovarišica Frančiška Juvan, ki je prav tako članica naše skupine. Obe želimo vsi skupaj obilo sreče!

Nazarje

Za v nedeljo 29. septembra t. l. sklicujemo za vse lesno delavstvo uprave Marijin grad v Nazarjah sestanek, ki bo ob 9 popoldne v delavski sobi obrata I. Ker že dalje časa nismo imeli sestanka in je veliko važnih stvari, da se o njih razgovorimo, je dolžnost vsakega delavca ali delavke, da se sestanka gotovo udeleži. Ker draginja vedno narašča, smo popolnoma upravičeni do zvišanja plač, posebno pa da bi dosegli družinske doklade. Življenje družin, katere preživljajo očetje samo s tem, kar z golimi rokami zaslužijo, je zelo žalostno. Njihove plače namreč nikakor niso v skladu z draginjo. Kakor žrtvuje delavec podjetju svoje telesne moči in življenje, tako bi se spodobilo tudi podjetju, da da svojim delavcem vsaj toliko zaslužiti in to posebno družinskim očetom, da bi mogli za prvo silo preskrbeti svoje družine z vsem potrebnim. Če hočemo vse to doseči, ni dovolj, da si samo član v plačevanju članarine, ampak moraš biti tudi zaveden član. Kajti le toliko bo uspehov, kolikor je zavednosti in borbenosti pri članih. Zato vsi delavci in delavke na sestanek.

Od naše skupine se je poročil v nedeljo tovariš Tevž Jože iz Kokarij s tovarišico Čeplak Alojzijo iz Prihove. Oba sta bila redna in zavedna naša člana. Upamo, da nam bosta zvesta še vnaprej. Vsi člani in članice JSZ, skupine Nazarje, jima želimo obilo sreče, veselja in božjega blagoslova!

Rače

Kakor je razvidno iz blagajniške in članske knjige, je strokovna skupina opekarskega delavstva v Račah na

dolgu s svojo članarino. Nekateri jo dolgujejo za več mesecev nazaj. Zato se zamudniki naprošajo, da poravnajo svojo naročnino končno do 30. t. m. Kdor bi do konca tega meseca ne izvršil svoje dolžnosti, bo črtan iz seznama članov skupine. Kdor je zaveden, bo sledil temu klicu, drugi pa naj iščejo opore tam, kjer mislijo, da jo bodo dobili. JSZ daje pomoč samo svojim zavednim članom, tisti pa, ki mislijo, da jim bo tako ali tako pomagala, se bridko varajo. Kajti vsak gospodar plačuje le svoje delavce. Vsi zamudniki politite z delom, da s tem skrajšate skrb in trud, ki ga ima tov. Brezovšek V. za vas. Ne pustite se več opominjati, ker je to zelo težko in resno, posebno v tej draginji. Korajža velja. Ker se sedaj bije zadnji boj za pravico in obstoj delavca, je treba, da ohranite čvrst pogum in vztrajnost. Kajti s tem si boste izvojevali svojo pravico. Ne čakajte pa, da bi se samo eden brigal za to, temveč mu priskočite vsi na pomoč. — Kdor želi imeti »Delavski koledarček« za leto 1941, naj to v najkrajšem času javi zgoraj omenjenemu tovarišu Brezovšku, da to sporoči v Ljubljano. Ker je silno poučen in za delavce koristen, si ga takoj vsi naročite.

Celje

Poroka. Preteklo soboto sta se poročila tovarišica Olga Mirnik in tovariš Ivan Puncar. Oba sta člana naše nameštenske organizacije, tovarišica Olga pa je še bolj znana kot igralka pri naših igrah. Z velikim veseljem je redno prevzemala vloge in kljub temu, da je bilo treba žrtvovati čas in hoditi pozimi razmeroma dolgo pot domov, ni nikoli odklonila sodelovanja. Posebno ljubka je bila v mežnih, da tudi v otroških vlogah se je vsakomur zelo prikupila. Celjski tovariši in tovarišice pri skupini in pri nameštencih želijo, da bi bil njun zakon vseskozi srečen in da bi tudi v naprej stala med nami!

Brdo pri Ljubljani

Podpisana Turk Alojzija se tem potom najlepše zahvaljujem vsem tovarišem in tovarišicam opekarne Knez na Brdu, ki so mi darovali okrog 300 din kot podporo v času moje bolezni. Prav tako se zahvaljujem tudi gospodom v pisarni, ki so se me spomnili potom naše skupine JSZ s primerno podporo. Turk Alojzija.

misar za zunanje zadeve Zdanov se je umaknil, kar po navadi pomeni, da je zunanja politika pred spremembami. Rusija je vpoklicala nekaj letnikov pod orožje. Ob vseh zahodnih mejah pa se vodijo veliki manevri, predvsem v bližini obeh strani Črnega morja. Časopisje z vseh strani se vedno bolj ukvarja z vprašanjem, kakšna bo ruska zunanja politika v bližnji bodočnosti. Videti je, da bo kmalu padla odločitev za vse države, ki meje na Črno morje.

Romunija zadnjih tednov, okrnjena in nemirna se ne more urediti v novih razmerah. Ob mejah Romunije je še vedno nemirno. Napovedana demobilizacija se še ni izvršila. Bolgarija zaseda odstopljene dele Dobrudže. Iz raznih delov Romunije se izseljujejo Nemci, ki bodo potovali skozi Jugoslavijo.

V Romunijo je prišlo tudi več nemških višjih častnikov, za katere so povedali, da imajo nalogo prilagoditi romunsko vojsko za nove razmere. Rusija se nedvomno za nadaljnji razvoj v Romuniji močno zanima.

»Če Velika Britanija propade potem bomo propadli tudi mi,« je izjavil Rooseveltov protikandidat pri sedanjih volitvah za ameriškega predsednika. »Potrebno je, da še naprej pošiljamo Angliji svojo pomoč, katero označujemo kot našo prvo obrambno črto in kot svojo edino prijateljico,« je izjavil predsedniški kandidat Will-

kie. Amerika torej ne bo doživela zunanje politično nikake spremembe, tudi če bi sedanji predsednik Roosevelt ne bil več izvoljen. Amerika je dejansko skoraj že v vojni, v tolikšni meri že podpira Anglijo z vsem, kar ima na razpolago. Položaj napram Japoniki pa se vedno bolj zaostruje, ker Japonska samo še čaka ugodnega trenutka, da bi zasedla francoske in holandske kolonije v Tihem morju. Takrat bo tudi Amerika dejansko potisnjena v vojno, ker bo šlo obenem tudi za njene postojanke v tem delu sveta.

Ali naj Egipt napove vojno Italiji, o tem so bili člani egiptске vlade različnega mnenja. Stirje člani vlade, ki zagovarjajo vstop v vojno takoj, so odstopili. Nova vlada čaka na odločitev. Italija računa s tem, da se bo egiptska vlada odločila za sporazum z Italijo. Angleži bi se torej morali na egiptskih tleh bojevati sami, celo ob nasprotovanju Egipta. Zmaga Italije bi po tem računu ne bila težka stvar. Odločitev pa ne more biti posebno dolgo odložena.

Turčija ne bo ravnodušna, kaj nameravajo mneni sosedje, piše turško časopisje. Izražajo nezadovoljnost, da se že pojavljajo glasovi, da misli Bolgarija takoj postaviti nove zahteve po zemlji, kakor hitro bo zasedla Dobrudžo. To bi znalo zrušiti mir na Balkanu. Tudi Sirije se ne sme nihče dotakniti, pravijo turški listi. Tudi to bi Turčijo poginilo v vojno.

Zadružna tiskarna

Ljubljana, Tyrševa cesta 17, tel. 30-67

izvaja vsakoorstne tiskovine za organizacije in društva lepo, solidno in poceni v eno ali večbarvnem tisku

Članice JSZ

priredijo pod vodstvom svojega odseka prihodnjo nedeljo, to je 29. septembra popoldne izlet na Dobeno. Tovarišice kamniškega okraja se zberejo popoldne ob pol 2 do 2 v Trzinu. Iz savske strani pa se zberejo v Gameljnah, tako da odidejo približno v istem času na prijazni grič. Par ur bomo preživele v skupni družbi iz najrazličnejših tovarn in se bomo med seboj spoznavale, med tem pa tudi pogovorile o težkem položaju delavke in o vprašanjih, ki se nas vseh tičejo. Prav toplo vabi odbor odseka vse tovarišice, da pridejo v čim večjem številu.

Če pa bo ta dan slabo vreme, bomo naš izlet napravile prihodnjo nedeljo, in sicer prvo nedeljo v oktobru.

Sprejem

šiviljsko pomočnico
za delo z roko in
krojaškega vajenca
Matko Vovk, krojač

Obrtniška ulica 7
Jesenice - Fužine

ZAHVALA

Vzajemni, odd. KARITAS za točno izplačilo zavarovalnine po smrti moža Bizant Ivana. Vzajemno zavarovalnico in oddelk »Karitas« vsakomur zelo priporočam, posebno delavstvo naj bi se zavarovalo, da ima ob težkih dneh vsaj nekaj za prvo pomoč.

Zg. Gameljne, 24. septem. 1940.

Bizant Frančiška I. r.

Razgledi

Od vojne na diplomacijo je bila pretekli teden obrnjena vsa pozornost. V četrtki je nemški zunanji minister prišel na važne razgovore v Rim. Vsi listi so obenem napovedovali nove važne dogodke, ki se bodo po tej konferenci izvršili. Razgovori so bili zaključeni šele v soboto. Posveti so se v torek in naslednje dni nadaljevali v Berlinu. Uspehi teh daljnosežnih posvetov sil osi v začetku tedna še niso bili znani. Kar so objavili listi, so bila do začetka tedna le ugibanja. Gotovo pa je, da bodo med drugim dogovorjeni važni sklepi glede delovanja Nemčije in Italije na Balkanu in na bližnjem vzhodu. Listi so pisali, da ima Albanija svoje zahteve do Grčije. Prav tako tudi Bolgarija še ni razčistila svojih zahtev do Grčije, od katere zahteva dohod na Egejsko morje. Kar je važno za Grčijo pa postane važno tudi za Turčijo, ki je že večkrat izjavila, da je usoda Grčije tudi njena usoda. Prav mogoče je, da bodo tem razgovorom sledila nova dejanja v naši bližini, še preden bodo objavljeni kakšni sklepi teh razgovorov.

Zmaga je neizbežna so pisali italijanski listi ob priliki konference v Rimu. Rimski listi so zapisali, »da sta z matematično gotovostjo prepričani v končno zmago« veselili osi. Pri tem pa da mora odigrati važno vlogo tudi Španija. Zato da so razgovori, ki jih ima zunanji minister Sunjer v Berlinu, najbolj važni za Španijo, odkar je končana španska vojna. Po tem bi mogli sklepati, da se poleg napada na Egipt pripravljajo važni dogodki tudi okrog Gibraltarja.

Pozornost od napada na Anglijo je vse nemško časopisje obrnilo na Sredozemsko morje, odkar se je pred tednom začela italijanska ofenziva proti Egiptu. Prve dni so imele italijanske vojaške sile uspehe in so prodrele čez egiptsko mejo.

Angleži so z letali in z morja močno napadali prodirajoče čete ter hočejo onemogočiti reden dovoz živil in vode za italijansko armado, ki je navezana na dobavo iz Libije. Na ozemlju, ki so ga zasedli, ni dobili ničesar, ker so Angleži pred umikanjem uničevali tudi vodnjake. Prodor se je izvršil samo ob morju, ker drugod ni cest. Cesta pa je zaenkrat še zelo izpostavljena napadom angleških ladij z morske obale. Nekateri nemški listi so pisali v tem smislu, da je sedaj po načrtu važnejša italijanska ofenziva na Sredozemskem morju kot pa nemški napad na Anglijo.

Boj za Anglijo po štirinajstih dneh napadov in obrambe ni pokazal nikakega prodora. Napadi na Anglijo in na London so se menjavali z večjo ali manjšo silovitostjo. Angleži polagajo veliko važnost na zelo številne protiletalske baterije, s katerimi postavljajo zračne zapore za nemška letala. Poleg obrambe doma so angleške letalske sile osredotočile svoje napade na zbiranje nemških ladij in čolnov ob vseh obalah nasproti Anglije. Napadi so bili izvršeni tudi na razne prometne zveze, ki vodijo iz Nemčije proti morju. Nemško časopisje

da se je pozornost obrnila od Kanala na Nil — po predvidenih italijansko-nemških načrtih.

Koliko so se rimski razgovori tikali Rusije o tem ni bilo v začetku tedna še nič znanega. Ameriški listi so pisali, da so bili ti diplomatski razgovori naperjeni deloma tudi proti Rusiji. Nemški in italijanski listi pa so odgovorili, da je Rusija pokazala, da razume »izključno graditeljski duh rimskih razgovorov«. Zadržanje Rusije zadnje tedne je tiho. Po svetovnem tisku samo ugibajo, kaj pripravljajo Rusija v bližnji bodočnosti. Političnih izjav voditeljev ni bilo. Ko-

Vse skupine prosimo, da do 30. septembra gotovo sporoče, koliko komadov delavskega koledarčka hočejo razpečati. Koledarček bo zanimiv in bo vseboval potrebne podatke, ki jih pa mora vsak delavec vedeti in imeti pri rokah. Zato storite vse, da se naš koledarček v čim večjem številu uveljavi med delavstvom.

Podatke moramo imeti do konca septembra zaradi določitve naklade. Tiste skupine, ki zbirajo inerate, naj jih čim prej pošljejo, gotovo pa do 30. septembra.

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

LETOS POZOR! »Dürkopp«, »Triumpf«, »Styria«, »Austrodaimler« in kolesa drugih znamk daje po najnižji ceni na obroke Ciril Kmetič v Dobu 110

Delaška

GLASILO PRAVICA
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtki popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

List ureja in za njega odgovarja Tone Fajfar v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delaška pravica«. Srečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadržna tiskarna r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejce)